

Súd: Mestský súd Košice
Spisová značka: 52C/15/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8124202770
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 11. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Danica Hovančáková
ECLI: ECLI:SK:MSKE:2025:8124202770.6

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mestský súd Košice sudkyňou JUDr. Danicou Hovančákovou v spore žalobkyne A. B., nar. XX.X.XXXX, bytom C. X, B., právne zastúpenej JUDr. Martinou Kožárovou Jenčovou, advokátkou so sídlom Slovenská 69, Prešov, proti žalovanému SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, IČO: 36 022 047, so sídlom Karloveská 2, Bratislava, o zaplatenie 2.799,36 eur s príslušenstvom

rozhodol:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 2.799,36 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne zo sumy 2.799,36 eur od 17.4.2024 do zaplatenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. Žalobkyni priznáva náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100% s tým, že o výške trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením.

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa sa žalobou pôvodne podanou na Okresný súd Prešov dňa 2.4.2024 domáhala voči žalovanému zaplatenia sumy vo výške 2.799,36 eur s 9,5 % ročným úrokom z omeškania odo dňa nasledujúceho po doručení žaloby žalovanému do zaplatenia a náhrady trov konania.

2. Žalobu odôvodnila tým, že je vlastníčkou nehnuteľností nachádzajúcich sa v k.ú. D., a to pozemku parcely KN E č. 453/3, orná pôda o výmere 220 m², zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX v spoluvlastníckom podiele 1/2 a pozemku parcely KN C č. 3302/72, vodná plocha o výmere 106 m², zapísanej na liste vlastníctva č. XXXX v podiele 1/1 (ďalej len „predmetné nehnuteľnosti“). Uviedla, že predmetné nehnuteľnosti tvoria v súčasnosti koryto vodného toku Delňa, čo vyplýva z Rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie č. OU-PO-OSZP3-2019/013463-04/PG zo dňa 23.04.2019 (vo vzťahu k parcele KN E č. 453/3) a z Rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie č. OU-PO-OSZP3-2019/003729-04PG zo dňa 16.01.2019 (vo vzťahu k parcele KN C č. 3302/72). E. F. je umelým korytom, keďže vznikla prekládkou pôvodného toku koryta, ako to vyplýva z Rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia v Prešove č.j. 1/2011/01250-007/VK zo dňa 19.10.2011. S poukazom na ust. § 48 ods. 2 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon) uviedla, že správcom daného vodného toku je žalovaný, ktorý užíva predmetné nehnuteľnosti bez toho, aby mal k ich užívaniu akýkoľvek právny titul, v dôsledku čoho ide o prípad bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, keďže žalovaný zaberá pozemky žalobkyne a za ich užívanie neuhrádza žiadnu náhradu. K určeniu výšky bezdôvodného obohatenia navrhla vychádzať zo znaleckého posudku Ing. Mikuláša Ilkoviča, č. 11/2023, ktorým bola ocenená parcela KN C č. 3302/72 a vzhľadom na rovnaký charakter oboch pozemkov, patriacich žalobkyni a fakt, že obidva sa nachádzajú v rovnakom k.ú., mala za to, že je možné uvedený znalecký posudok aplikovať aj na parcelu KN E č. 453/3. Znaleckým posudkom bol nájom určený vo výške 6,48 €/m²/rok. Uplatnila si tak nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie jej nehnuteľností za 2 roky spätne, a to od 28.3.2022

do 28.3.2024 vo vzťahu k parcele KN E č. 453/3 o výmere 220 m², (spoluvlastnícky podiel žalobkyne 1/2), t.j. 110 m² x 6,48 eur/m²/rok = 712,80 eur/rok x 2 roky = 1.425,60 eur a za užívanie parcely KN C č. 3302/72 o výmere 106 m² (podiel 1/1), t.j. 106 m² x 6,48 eur/m²/rok = 686,88 eur/rok x 2 roky = 1.373,76 eur, teda spolu 2.799,36 eur.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe uviedol, že uplatnený nárok v celom rozsahu neuznáva, keďže žaloba je založená na nepravdivých tvrdeniach a proti štátnemu podniku ako označenému žalovanému je nedôvodná, keďže medzi stranami sporu neexistuje žiadny právny vzťah, z ktorého by žalobkyni ako veriteľovi vzniklo právo na požadované, či iné plnenie od žalovaného ako dlžníka. Zdôraznil, že predmetné nehnuteľnosti tvoria koryto vodného toku, preto sú ex lege majetkom štátu, s poukazom na článok 10 ods. 1 Ústavy ČSSR č. 100/1960 Zb., na ktorý nadviazal aj článok 4 Ústavy SR č. 460/1992 Zb. a vodný zákon. Poukazujúc na judikatúru uviedol, že vlastníctvo vodného toku je dané Slovenskej republike, avšak nie je oddelené od vlastníctva pozemku, po ktorom vodný tok tečie a ktorý teda nemôže byť vo vlastníctve iných subjektov. Vlastníctvo vodných tokov a koryt vodných tokov prešlo do vlastníctva štátu ex lege k 1.4.1975, pričom takéto vlastníctvo patrí aj podľa platnej právnej úpravy len štátu. Predmetné pozemky nie sú užívané ním, ale sú užívané samotnou existenciou vecí (objektov) na nich, pričom tieto veci (objekty) nie sú a nikdy neboli a podľa platnej právnej úpravy (Ústava SR, zákon o štátnom podniku) ani nemôžu byť vo vlastníctve žalovaného. Užívanie je dané len tým, že pozemkami preteká vodný tok, ktorý však spolu s korytom (pozemkami) môže byť iba vo vlastníctve Slovenskej republiky. V tej súvislosti dal do pozornosti aj znenie us. § 5 ods. 2 zákona o štátnom podniku, podľa ktorého štátny podnik nezodpovedá za záväzky štátu. Okrem toho pri správe vodných tokov, ktorú nemožno stotožňovať so správou majetku štátu, žalovaný ako správca vodného toku nemôže užívať pozemky koryt bez právneho dôvodu (je nepredstaviteľná situácia, aby zákonodarca opomenul upraviť vzťah k pozemkom pod vodnými tokmi, avšak na druhej strane ku všetkým pozemkom naokolo vodného toku poskytoval správcovi vodného toku rôzne oprávnenia) a z jeho strany teda nemôže dochádzať k bezdôvodnému obohateniu, keďže uvedenú správu vykonáva výlučne na základe vodného zákona, ktorý poskytuje komplexnú právnu úpravu vzťahov k vodným tokom, nehnuteľnostiam dotknutým vodným tokom nevynímajúc. Zo strany žalobkyne však zjavne dochádza k zamieňaniu resp. nerozlišovaniu pojmov „správa vodných tokov“ a „správa majetku štátu“, čoho výsledkom je aj neudržateľný záver – aj v kontexte správcovstva majetku štátu – že vodné toky by mali dokonca tvoriť obchodný majetok štátneho podniku. Za tejto právnej situácie nie je možné aplikovať ust. § 6 zákona o štátnom podniku upravujúci majetkové postavenie štátneho podniku, a žalovaný nemôže niesť viac zodpovednosti ako mu vyplýva zo správy vodných tokov, prípadne niesť zodpovednosť namiesto niekoho iného, či dokonca byť takto zodpovednostne označovaný bez jasného právneho základu. Ani vodné toky vo výlučnom vlastníctve štátu ani prípadný peňažný záväzok štátu spojený s týmto vlastníctvom netvorí majetok žalovaného podľa žiadneho právneho predpisu a žiadny právny predpis neumožňuje (neukladá) štátnemu podniku v prípade uvedeného majetku „konať namiesto štátu“ ani „konať v mene štátu“ pred súdom ani nezakladá pre prípady obdobné prejednávanému sporu zodpovednostné vzťahy štátnemu podniku či povinnosť vysporiadávať majetkové záležitosti štátu vyplývajúce zo spochybnovania (spornosti) jeho výlučného majetku – majetku (vodné toky a pozemky pod nimi), ktorý nemôže vlastníť iný subjekt. Zákonodarca v ustanoveniach vodného zákona taxatívne vymenúva prípady, kedy je žalovaný ako správca vodného toku povinný poskytnúť nejakú náhradu tretím subjektom v súvislosti so správou vodných tokov, avšak predmetný spor nemožno zaradiť medzi takéto prípady. Žalobkyňou uvádzané stavebné úpravy (zásahy) na predmetnom pozemku – avšak bližšie nešpecifikované - nevykonával ako investor ani žalovaný ani jeho právny predchodca, ale v rokoch 1964-65 to bol Mestský národný výbor v Prešove. Žalobkyňa nepredložila hodnoverný dôkaz o tom, že by on alebo jeho právny predchodca boli subjektom, ktorý požiadal o povolenie na stavebné úpravy na predmetných pozemkoch pozemku, resp. ktorý by ich vykonal a ktorému bolo následne povolené tieto úpravy užívať. Zároveň uplatnil námietku miestnej nepríslušnosti konajúceho súdu, keďže umiestnenie organizačnej zložky žalovaného, ktorej sa spor môže týkať, sa nachádza v obvode Mestského súdu Košice, ktorý je pre žalovaného na konanie o danej veci miestne príslušným súdom.

4. Z dôvodu uplatnenia námietky miestnej nepríslušnosti žalovaným, Okresný súd Prešov postúpil spor na prejednanie miestne príslušnému Mestskému súdu Košice (ďalej už len „súd“).

5. Žalobkyňa v podanej replike zdôraznila, že súdy sa už v minulosti zaoberali otázkou jej aktívnej vecnej legitímácie v obdobnom spore, pričom dospeli k záveru, že táto je daná. Poukázala napr. na rozsudok Okresného súdu Košice I, sp. zn. 34C/12/2019, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu

v Košiciach, sp. zn. 3Co/63/2021, pričom išlo o rozhodnutie o v podstate rovnakom nároku žalobkyne voči žalovanému, len za iné obdobie. V tomto konaní súdy skonštatovali, že jej svedčí vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam podľa evidencie v katastri nehnuteľností. Uviedla, že jej pozemky k 1.4.1975 netvorili koryto riek, boli využívané na pôvodný účel, a preto sa ich zoštátnenie nedotklo. Koryto rieky Delňa sa pôvodne nachádzalo na iných parcelách a až v roku 1983 bola zrealizovaná prekládka koryta aj na jej pozemky. Rozhodnutie o povolení užívať stavbu „Úprava Delne v Prešove, I. stavba a II. stavba“ bolo vydané 14.08.1983 Okresným národným výborom pod č. Pôd. 835/82. V tomto rozhodnutí bola pre žiadateľa stanovená podmienka do 31.12.1983 majetkovoprávne usporiadať pozemky dotknuté výstavbou oboch stavieb. K tomu však nikdy nedošlo. Pokiaľ by platili závery žalovaného, že stavba bola postavená na zoštátnených pozemkoch, takáto podmienka vtedajších štátnych orgánov by nemala logiku. Uviedla, že v k.ú. D. bol v rokoch 2011-2013 zrealizovaný ROEP, ktorého cieľom je práve zisťovanie dostupných údajov o pozemkoch a právnych vzťahoch k nim, pričom ani v tomto konaní neboli preukázané také skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné spochybniť jej vlastnícke právo. K argumentácii žalovaného, že vlastníctvo vodného toku je dané Slovenskej republike, avšak nie je oddelené od vlastníctva pozemku, po ktorom vodný tok tečie a ktorý tak nemôže byť vo vlastníctve iných subjektov poukázala na ust. § 120 ods. 2 Obč. zák. podľa ktorého stavby, vodné toky a podzemné vody nie sú súčasťou pozemku. Aj preložka Delne, ako vodná stavba, nie je súčasťou pozemku, a teda argumentácia žalovaného neobstoí. Zdôraznila, že nespochybňuje, že vodné toky sú vo vlastníctve štátu, avšak pozemky, ktorými tieto vodné toky pretekajú, nie sú a nemusia byť výlučne len štátnym vlastníctvom. Pokiaľ žalovaný namietol jeho pasívnu vecnú legitímáciu v spore tvrdením, že predmetný pozemok nie je užívaný ním, ale je užívaný samotnou existenciou objektov na tomto pozemku, k tomu uviedla, že umelé koryto Delne je vodnou stavbou, postavenou okrem iných aj na jej pozemku, čo žalovaný nespochybňuje. Dochádza teda k užívaniu tohto pozemku, čo napokon aj žalovaný sám pripúšťa. Nerozporuje tvrdenie žalovaného, že vodné toky sú vo vlastníctve štátu, avšak štát si na správu svojho majetku zriadil štátny podnik, ktorým je žalovaný. Námietku žalovaného, týkajúcu sa nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie, označila za absolútne nedôvodnú aj s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obdo/42/2020 zo dňa 27.4.2021. K námietke nepreukázania realizácie stavebných zásahov uviedla, že táto je taktiež nedôvodná, keďže otázka, kto bol investorom, resp. kto vykonával úpravy vodného toku, nie je pri vydaní bezdôvodného obohatenia relevantná. Uviedla, že v konaní sa nedomáha náhrady škody, kde by malo význam zisťovanie subjektívneho zavinenia. Predmetom konania je vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré je založené na existencii objektívnej skutočnosti – získania bezdôvodného obohatenia na úkor iného. Na jeho vznik sa nevyžaduje existencia zavinenia ani existencia protiprávneho úkonu. Rozhodujúce je zistenie, že vodný tok sa nachádza na jej pozemku, čo bolo nesporne preukázané, že tento vodný tok je v správe žalovaného a že k užívaniu jej pozemku nemá žalovaný žiaden právny titul. Zotrvála na podanej žalobe v celom rozsahu.

6. V duplike žalovaný zopakoval svoju argumentáciu o tom, že neexistujú dôvody, ktoré by zakladali či odôvodňovali aplikáciu zákona o štátnom podniku aj pri správe vodných tokov a že žalobkyňa zjavne prehliada rozdiel v pojmoch „správa vodných tokov“ a „správa majetku štátu“. Zotrvál na tvrdení, že je relevantné kto tieto zásahy vykonal a kedy, a to najmä pri spochybňovaní nadobudnutia sporných pozemkov štátom priamo zákonom.

7. Žalobkyňa v ďalšom priebehu konania zotrvala na svojej skutkovej a právnej argumentácii dôvodnosti podanej žaloby.

8. Žalovaný naďalej zotrval na tvrdení, že žaloba je nedôvodná, namietajúc nedostatok aktívnej ako aj pasívnej vecnej legitímácie. Za dôvodný nepovažoval samotný základ nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom bez bližšej špecifikácie spochybnil aj jeho výšku uplatnenú na základe znaleckého posudku č. 11/2023 predloženého žalobkyňou, a v tej súvislosti navrhol doplnenie znaleckého dokazovania. Následne však na pojednávaní dňa 27.6.2025 žalovaný od tohto návrhu upustil.

9. Súd vykonal dokazovanie predloženými listinnými dôkazmi, ako aj ostatným spisovným materiálom a zistil tento skutkový stav:

10. Z listu vlastníctva č. XXXX mal súd preukázané, že žalobkyňa je spoluvlastníčkou nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k.ú. D., a to pozemku parcely KN E č. 453/3, orná pôda o výmere 220 m², v spoluvlastníckom podiele 1/2.

11. Z listu vlastníctva č. XXXX mal súd preukázané, že žalobkyňa je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v k.ú. D. a pozemku parcely KN C č. 3302/72 vodná plocha o výmere 106 m², v podiele 1/1.

12. Z rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného, č.j. OU-PO-OSZP3-2019/003729-04PG zo dňa 16.1.2019 mal súd preukázané, že ním podľa ustanovenia § 43 ods. 7 vodného zákona tento správny orgán rozhodol, že pozemok s parc. č. KN C 3302/72, k. ú. D., o výmere 106 m², ktorý bol vytvorený z pozemku s parc. č. KN E č. 441/102 (druh pozemku: orná pôda), k. ú. D., o výmere 106 m², je pozemkom, po ktorom preteká vodný tok Delňa.

13. Z rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného, č.j. OU-PO-OSZP3-2019/013463-04/PG zo dňa 23.4.2019, mal súd preukázané, že ním podľa ustanovenia § 43 ods. 7 vodného zákona tento správny orgán rozhodol, že pozemok s parcelným číslom KN C 3302/78 k.ú. D., o výmere 219 m², ktorý bol vytvorený z pozemku s parc. č. KN E 453/3 (druh pozemku: orná pôda) k.ú. D., o výmere 220 m², je pozemkom, po ktorom preteká vodný tok Delňa.

14. Z rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia v Prešove č. j. 1/2011/01250-007/VK zo dňa 19.10.2011 mal súd preukázané, že ním podľa ustanovenia § 43 ods. 7 vodného zákona tento správny orgán rozhodol, že preložené koryto toku Delňa v km 0,070 – 0,620 (v zmysle projektovej dokumentácie č. 14/64 „Ochrana kúpaliska na Delni v Prešove - proti zanášaniam“), k.ú. D., je umelým vodným tokom. Z odôvodnenia predmetného rozhodnutia vyplýva, že o povolenie vodnej stavby Ochrana kúpaliska na Delni v Prešove proti zanášaniam požiadal bývalý Odbor výstavby a VH MSNV v Prešove žiadosťou zo dňa 22.7.1965 pod č. Výst. 4632/65/Sk, stavba bola povolená v Zápisnici pod č. 4451 zo dňa 12. augusta 1965. Z predložených podkladov o vydanie rozhodnutia a miestnej ohliadky je zrejmé, že došlo k preložke vodného toku Delňa v tam uvedenom úseku.

15. Z rozhodnutia Okresného národného výboru v Prešove, odbor poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva pod číslom Pôd. 835/82 zo dňa 14.8.1983 mal súd preukázané, že ním Okresný národný výbor povoľuje žiadateľovi Povodie Bodrogu a Hornádu užívať stavby „Úprava Delne v Prešove, I. stavba a II. stavba. Pre žiadateľa sa stanovuje do 31.12.1983 majetkoprávne usporiadať pozemky dotknuté výstavbou oboch stavieb.

16. Z rozhodnutia Okresného súdu Košice I. vydaného dňa 15.10.2020 pod sp.zn. 34C/12/2019 vyplýva, že súd medzi totožnými stranami sporu ako sú v tomto súdnom spore, predmetom ktorého bol nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 1.5.2017 do 30.4.2019 (vrátane) voči žalovanému, ktorý je správcom vodného toku, ktoré vzniklo umiestnením vodnej stavby a užívaním vodného toku nachádzajúceho sa na pozemku s parcelným č. KN C 3302/78 v k.ú. D. rozhodol tak, že žalobe čiastočne vyhovel a žalovanému uložil zaplatiť žalobkyni sumu 4.988,44 eur s príslušenstvom.

17. Zo znaleckého posudku č. 11/2023 vypracovaného znalcom Ing. Mikulášom Ilkovičom vyplýva, že všeobecnou hodnotou ročného nájmu pozemku parcely č. KN-C č. 3302/72, kat. úz. D. za obdobie 10/2021 do 10/2023 vrátane vypočítanou polohovou diferenciáciou je 6,48 eur/rok/m², t.j. suma 686,88 eur/rok. Ide o súkromný znalecký posudok, opatrený znaleckou doložkou obsahujúcou vyhlásenie znalca v súlade s ust. § 209 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

18. Podľa § 120 ods. 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) (1) súčasťou veci je všetko, čo k nej podľa povahy patrí a nemôže byť oddelené bez toho, že by sa tým vec znehodnotila. (2) Stavby, vodné toky a podzemné vody nie sú súčasťou pozemku.

19. Podľa § 123 OZ vlastník je v medziach zákona oprávnený predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním.

20. Podľa § 124 OZ všetci vlastníci majú rovnaké práva a povinnosti a poskytujú sa im rovnaká právna ochrana.

21. Podľa § 136 ods. 1 OZ vec môže byť v spoluvlastníctve viacerých vlastníkov.

22. Podľa § 139 ods. 1 OZ z právnych úkonov týkajúcich sa spoločnej veci sú oprávnení a povinní všetci spoluvlastníci spoločne a nerozdielne.

23. Podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

24. Podľa ust. § 489 OZ záväzky vznikajú z právnych úkonov, najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone.

25. Podľa ust. § 451 ods. 1 OZ kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

26. Podľa ust. § 451 ods. 2 OZ bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

27. Podľa ust. § 456 OZ predmet bezdôvodného obohatenia sa musí vydať tomu, na úkor koho sa získal. Ak toho, na úkor koho sa získal, nemožno zistiť, musí sa vydať štátu.

28. Podľa ust. § 458 ods. 1 OZ musí sa vydať všetko, čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením. Ak to nie je dobre možné, najmä preto, že obohatenie spočívalo vo výkonoch, musí sa poskytnúť peňažná náhrada.

29. Podľa ust. § 43 ods. 1 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení účinnom do 30.4.2023 (ďalej len „zákon č. 364/2004 Z.z.“) vodným tokom je vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd po zemskom povrchu v prirodzenom koryte alebo v umelom koryte, ktoré je jeho súčasťou, a ktorý je napájaný z vlastného povodia alebo z iného vodného útvaru. Vodným tokom sú aj vody v slepých ramenách, mŕtvych ramenách a odstavených ramenách, ak sú ovplyvňované hydrologickým režimom vodného toku, ako aj vody umelo vzduté v koryte. Vodným tokom zostávajú aj povrchové vody, ktorých časť tečie pod zemským povrchom alebo zakrytými úsekmi.

30. Podľa ust. § 43 ods. 2 zákona č. 364/2004 Z.z. ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vodná plocha so spôsobom využitia pozemku ako vodný tok, je tento pozemok korytom. Ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý nie je takto evidovaný v katastri nehnuteľností, je korytom pozemok tvoriaci dno a brehy, v ktorých odtekajú vody až po brehovú čiaru.

31. Podľa ust. § 43 ods. 4 zákona č. 364/2004 Z.z. umelým korytom je koryto, ktorého dno a brehy sú umelo vytvorené a do ktorého je voda odvedená, najmä vodný kanál, vodný náhon a prieplav.

32. Podľa ust. § 43 ods. 7 zákona č. 364/2004 Z.z. v pochybnostiach o tom, či ide o vodný tok, prirodzené koryto alebo umelé koryto a o hranicu koryta, rozhodne orgán štátnej vodnej správy na základe poznania prírodných podmienok, s prihliadnutím na brehové čiary susedných úsekov vodného toku.

33. Podľa ust. § 48 ods. 1 zákona č. 364/2004 Z.z. správa vodných tokov je všestranne zameraná starostlivosť o zachovanie a rozvoj všetkých funkcií vodných tokov a ich koryt. Správca vodného toku je aj správcom pozemkov koryt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky.

34. Podľa ust. § 48 ods. 2 zákona č. 364/2004 Z.z. správu vodných tokov vykonávajú:

a) správca vodohospodársky významných vodných tokov, ktorým je štátna odborná organizácia ministerstva,

b) správcovia drobných vodných tokov, ktorými sú správca vodohospodársky významných vodných tokov a štátne organizácie, ktorým bola prevedená správa podľa § 51 ods. 1.

35. Podľa ust. § 48 ods. 4 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov správa vodných tokov zahŕňa tieto činnosti:

- a) sledovať stav vodných tokov a pobrežných pozemkov z hľadiska zabezpečenia funkcií vodného toku,
- b) udržiavať korytá v stave, ktorý zabezpečuje ich prirodzenú alebo projektovanú prietočnosť a hĺbku vody,
- c) udržiavať alebo odstraňovať brehové porasty vo vodných tokoch, na pobrežných pozemkoch tak, aby sa nestali prekážkou odtoku vody pri povodniach a podľa možnosti zachovali prírodné podmienky,
- d) spevňovať brehy vodných tokov, zabezpečovať ich neupravené úseky brehovými porastmi,
- e) udržiavať a čistiť koryto a odstraňovať naplaveniny, ľadové a iné prekážky a dočasné ostrovy z vodného toku, čo je nevyhnutné na zabezpečenie nehateného odtoku alebo prietoku,
- f) zabezpečovať potrebnú úpravu vodných tokov,
- g) prevádzkovať a udržiavať v riadnom stave vodné stavby zabezpečujúce funkcie vodného toku alebo slúžiace vodnému toku, ktoré má správca vodného toku v správe alebo v užívaní, prípadne je povinný ich prevádzkovať z iného dôvodu,
- h) poskytnúť odber povrchových vôd z vodných tokov na závlahy a na ich iné užívanie
- i) vytvárať podmienky na zabezpečenie všeobecného používania vôd a ostatných funkcií vodného toku,
- j) sledovať odber vôd a vypúšťanie odpadových vôd, ako aj iné nakladanie s vodami vo vodnom toku,
- k) sledovať vody vo vodnom toku z hľadiska možných príznakov mimoriadneho zhoršenia vôd,
- l) poskytovať technické a iné podklady, odborné stanoviská potrebné na rozhodovanie a na inú správnu činnosť orgánu štátnej vodnej správy, ak ich má k dispozícii,
- m) oznamovať orgánu štátnej vodnej správy závažné nedostatky, ktoré zistí vo vodnom toku a v inundačnom území, spôsobené prírodnými vplyvmi alebo inými vplyvmi a navrhovať opatrenia na ich odstránenie,
- n) zabezpečovať ochranu pred povodňami podľa osobitného predpisu a odvádzanie alebo prečerpávanie vnútorných vôd,
- o) umiestňovať a udržiavať zariadenia na zisťovanie údajov vo vodnom toku,
- p) zabezpečovať úlohy prevádzkovateľa vodnej cesty a vytyčovať plavebnú dráhu za náhradu,
- q) viesť evidenciu pozemkov, ktoré tvoria koryto a inundačné územie, ak sú vo vlastníctve štátu a v správe správcu vodného toku,
- r) oznamovať údaje potrebné pre vodnú bilanciáciu,
- s) evidovať rozhodnutia a vyjadrenia orgánov štátnej vodnej správy, ktoré sa týkajú vodných tokov, a sledovať dodržiavanie podmienok a povinností určených v týchto rozhodnutiach,
- t) vydávať súhlas na státie plávajúceho zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche, ktorého súčasťou je aj súhlas vydaný podľa osobitného predpisu,
- u) vydávať súhlas na zriadenie požičovne plavidiel,
- v) vydávať súhlas na prevádzku prístaviska, prekladiska, vývážiska alebo kotviska.

36. Podľa ust. § 52 ods. 1 písm. a) zákona č. 364/2004 Z.z. vodnými stavbami sú stavby, ich súčasti alebo ich časti, ktoré umožňujú osobitné užívanie vôd alebo iné nakladanie s vodami. Súčasťou vodnej stavby sa rozumie ďalší objekt, ktorý súvisí s prevádzkovým, výrobným alebo technologickým zariadením pri prevádzke vodnej stavby vrátane obslužných komunikácií a inžinierskych sietí, ktoré slúžia k jej činnosti. Vodnými stavbami sú najmä a) stavby, ktorými sa upravuje, mení alebo zriaďuje koryto, vrátane terénnych úprav s tým spojených.

37. Podľa ust. § 52 ods. 1 zákona č. 364/2004 Z.z. v prípade pochybností, či ide o vodnú stavbu alebo jej súčasť, rozhodne orgán štátnej vodnej správy.

38. Podľa ust. § 2 ods. 1 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku podnik je výrobcom tovaru (výrobky, práce a služby), ktorý svoju podnikateľskú činnosť prevádzkuje samostatne na základe hospodárenia na vlastný účet; pritom na seba berie primerané hospodárske riziko.

39. Podľa ust. § 5 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku podnik je právnickou osobou; vystupuje v právnych vzťahoch vo svojom mene a nesie zodpovednosť vyplývajúcu z týchto vzťahov. Podnik nezodpovedá za záväzky štátu alebo iných subjektov. Štát nezodpovedá za záväzky podniku, pokiaľ zákon neustanovuje inak.

40. Podľa ust. § 6 ods. 1, ods. 2 a ods. 3 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku podnik spravuje veci a majetkové práva zverené mu pri jeho založení, ako aj veci a majetkové práva nadobudnuté v priebehu podnikania. Veci a majetkové práva, ktoré podnik spravuje, sú majetkom štátu. Podnik koná v mene vlastníka majetku, ktorý spravuje podľa odseku 1, v konaní pred súdom a orgánmi verejnej správy;

obdobne je oprávnený konať v mene štátu vo veciach, ak vlastnícke právo štátu je sporné. Podnik má právo majetok, ktorý spravuje, držať, užívať ho a nakladať s ním v súlade s právnymi predpismi; podnik nemôže týmto majetkom zabezpečovať záväzky tretích osôb. Majetok sa môže podniku odňať iba v prípadoch a za podmienok ustanovených zákonom alebo ak tak ustanoví medzinárodná zmluva.

41. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu, Slovenská republika ako právnická osoba vlastní majetok a nakladá s ním prostredníctvom správcov majetku štátu v súlade s týmto zákonom. Správca podľa § 1 ods. 1 písm. a), b) a d) môže nadobúdať majetok len do vlastníctva štátu. Správca majetku štátu vykonáva právne úkony pri správe majetku štátu v mene štátu. Správca koná v mene štátu pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje, alebo sporného majetku, ktorého správcom by mal byť podľa tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov.

42. Predmetom prejednávaného sporu je nárok žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 28.03.2022 do 28.03.2024 (vrátane) voči žalovanému, ktorý je správcom vodného toku, a ktoré vzniklo umiestnením vodnej stavby a užívaním vodného toku nachádzajúceho sa na pozemku nachádzajúcom sa v k.ú. D., a to pozemku parcely G. H. I. XXX/X, orná pôda o výmere 220 m², ktorého je žalobkyňa spoluvlastníčkou v spoluvlastníckom podiele 1 a na pozemku parcely KN C č. 3302/72 vodná plocha o výmere 106 m², ktorý je vo výlučnom vlastníctve žalobkyne.

43. Vzhľadom na procesnú obranu žalovaného súd sa v prvom rade zaoberal namietanou vecnou legitimitáciou strán sporu (aktívnou aj pasívnou).

44. Jedným zo základných predpokladov úspešnosti žaloby ako takej je, že strany majú vecnú legitimitáciu. Všeobecne možno uviesť, že vecnou legitimitáciou treba rozumieť stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jedna strana civilného súdneho konania (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (je aktívne vecne legitimovaný) a strana na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitimovaný). Až samotné konanie ukáže, či procesnoprávna dvojica (žalobca a žalovaný) je totožná s dvojicou hmotnoprávnou, t. j. či žalobca a žalovaný sú v konaní vecne legitimovaní, a teda či sú účastníkmi hmotnoprávneho vzťahu o ktorom súd v spore rozhoduje.

45. Na to, aby sa niekto stal stranou sporu, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jedna strana subjektom práva a strana na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v občianskom procesnom práve užíva pojem vecná legitimitácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitimitácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. O nedostatok aktívnej vecnej legitimitácie ide vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (sám žalobca), nie je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide. Inými slovami povedané, aktívnou vecnou legitimitáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitimitácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitimitáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo strán nenamieta (viď rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo/205/2009.)

46. Žalovaný procesnú obranu vzťahujúcu sa k tvrdenému nedostatku aktívnej vecnej legitimitácie žalobkyne založil na tvrdení, že vlastníctvo vodného toku je dané Slovenskej republike, avšak nie je oddelené od vlastníctva pozemku, po ktorom vodný tok tečie a ktorý preto nemôže byť vo vlastníctve iných subjektov. Vlastníctvo vodných tokov a korýt vodných tokov prešlo do vlastníctva štátu ex lege k 1.4.1975, pričom takéto vlastníctvo patrí aj podľa platnej právnej úpravy len štátu.

47. Vo vzťahu k takto uplatnenej procesnej obrane bolo dôležité zodpovedanie otázky, či sa neštátny subjekt môže domáhať nárokov súvisiacich s vlastníctvom pozemku, na ktorom sa nachádza vodný tok,

a v tej súvislosti bolo potrebné vychádzať zo zistenia, kedy sa vodný tok stal súčasťou predmetného pozemku.

48. Na vlastníctvo pozemkov, ktoré tvoria korytá vodných tokov sa totiž vzťahuje dvojaký režim, a to v závislosti od toho, či ich vodné toky existovali k 1.4.1975, teda k účinnosti vodného zákona č. 138/1973 Zb.. Pre vodné toky, ktoré existovali k 1.4.1975 je vlastníkom pozemkov, na ktorých sa nachádza ich koryto, Slovenská republika – titulom zoštátnenia na základe zákona č. 138/1973 Zb. Kontinuita týchto vlastníckych vzťahov je zachovaná aj za účinnosti súčasného vodného zákona (zákon č. 364/2004 Z.z.) tak, aby nedošlo k žiadnym vlastníckym zmenám oproti doterajšej úprave, ktorá založila vlastníctvo štátu povrchových vôd vo vodnom toku a pozemkov tvoriacich ich korytá.

49. Vlastníctvo vodných tokov a pozemkov ich koryt, ktoré existovali k 1.4.1975 by malo vždy svedčiť Slovenskej republike, ktorá tieto nadobudla ex lege, bez ohľadu na zápis v katastri nehnuteľností (rozsudok NS SR, sp. zn. 2 Sžp1/2012, rozsudok NS SR, sp. zn. 1Sžr/56/2014).

50. Podľa § 31 zákona č. 138/1973 Zb. vodného zákona v znení účinnom do 1.6.2022 sa za vodné toky považovali vody trvalo tečúce po zemskom povrchu medzi brehmi buď v prirodzenom (prípadne upravenom) koryte, ako bystriny, potoky, rieky, alebo v umelom koryte, ako prieply, vodné kanále, nádrže a pod., alebo vody nachádzajúce sa v slepých ramenách vodných tokov, včítane ich koryt.

51. Právny režim tohto zákona teda deklaroval koryto za súčasť vodného toku, čím prijala interpretácia stotožňujúca koryto vodného toku s pozemkom, na ktorom sa nachádza. To bolo aj východiskom pre zoštátnenie predmetných pozemkov.

52. Aj súčasná definícia vodného toku považuje koryto za jeho súčasť. Podľa § 43 zákona č. 364/2004 Z.z. vodným tokom je totiž vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd po zemskom povrchu v prirodzenom koryte alebo v umelom koryte, ktoré je jeho súčasťou, a ktorý je napájaný z vlastného povodia alebo z iného vodného útvaru...

53. Táto formulácia v súčasnom vodnom zákone explicitne pribudla oproti zneniu predošlého vodného zákona (zákon č. 184/2002 Z.z.), ktorý znel v relevantnej časti zhodne, okrem deklarovania koryta za súčasť vodného toku. (V § 38 cit. zákon uvádzal, že vodným tokom je vodný útvar trvalo alebo občasne tečúcich povrchových vôd po zemskom povrchu v prirodzenom koryte alebo v umelom koryte, ktorý je napájaný z vlastného povodia alebo z iného vodného útvaru...) pričom na jednej strane deklaruje už existujúce štátne vlastníctvo pozemkov koryt (zoštátnených na základe zákona č. 138/1973 Z.z. - do pojmu vodného toku zahrnul korytá, ktoré stotožnil s ich pozemkom), na strane druhej zohľadňuje priestor pre vlastníctvo pozemkov umelých koryt (ktoré sú zhodne súčasťou vodných tokov vo vlastníctve SR – korytá ako súčasť vodného toku už však výslovne podľa § 120 ods. 2 Občianskeho zákonníka nie sú súčasťou pozemku) neštátnymi subjektmi.

54. Podľa novej koncepcie vodného zákona je teda možné oddeliť právny režim koryta a pozemku, na ktorom sa nachádza, a umožniť aj neštátne vlastníctvo pozemkov (najmä umelých) koryt vodných tokov, čo môže znamenať spravodlivejšiu úpravu vlastníckych vzťahov, napr. v prípade umelého zavodenia a tým aj znehodnotenia súkromných pozemkov.

55. V prospech uvedeného svedčí aj to, že vodným zákonom č. 184/2002 Z.z. bol novelizovaný aj Občiansky zákonník, kedy v znení § 120 ods. 2 pribudlo, že stavby, vodné toky a podzemné vody nie sú súčasťou pozemku.

56. S uvedenou problematikou súvisí aj interpretácia ust. § 48 vodného zákona č. 364/2004 Z.z., ktorý okrem iného uvádza, že správca vodného toku je aj správcom koryt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. Uvedené ustanovenie v tejto časti odkazuje na čl. 20 Ústavy, ktorý v relevantnej časti upravuje, že zákon ustanoví, ktorý ďalší majetok okrem majetku uvedeného v čl. 4 Ústavy ... môže byť iba vo vlastníctve štátu, obce, určených právnických osôb alebo určených fyzických osôb. Vzhľadom na to, že čl. 20 Ústavy upravuje vlastnícke vzťahy k inému majetku, ako je podľa čl. 4 vo výlučnom vlastníctve SR (vrátane vodných tokov, ktorých súčasťou je podľa vodného zákona aj koryto), odkaz ust. § 48 vodného zákona č. 364/2004 Z.z. sa zaoberá vlastníctvom pozemkov, ktorých právny režim môže byť odlišný od režimu vlastníctva vodného toku. Odkaz na čl. 20 Ústavy znamená, že ide iba o pozemky koryt, ktoré

sa na základe zákona (vodný zákon č. 138/1973 Zb.) stali výlučným vlastníctvom Slovenskej republiky. Vzhľadom na vyššie uvedené, by sa však formulácia „pozemky korýt, ktoré sú vo vlastníctve SR“ mala interpretovať tak, že ide len o tie pozemky, ktoré na základe zákona vlastní SR (pozemky zoštatnené podľa zákona č. 138/1973 Zb.), a nie tak, že pozemky korýt ako také sú vždy vo vlastníctve SR.

57. Ust. § 43 ods. 2 vodného zákona č. 364/2004 Z.z. hovorí, že ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý je evidovaný v katastri nehnuteľností ako vodná plocha so spôsobom využitia pozemku ako vodný tok, je tento pozemok korytom. Ak preteká vodný tok po pozemku, ktorý nie je takto evidovaný v katastri nehnuteľností, je korytom pozemok tvoriaci dno a brehy, v ktorých odtekajú vody až po brehovú čiaru. Táto gramatická formulácia v otázke stotožnenia koryta a pozemku, na ktorom sa nachádza, sa javí byť v súčasnosti nevhodná, je ju však potrebné vykladať v kontexte účelu právnej úpravy, najmä s odkazom na dôvodovú správu a novelizáciu OZ, ktorý v § 120 ods. 2 výslovne oddeľuje vodný tok od pozemku.

58. V kontexte novej úpravy vodného zákona, jeho dôvodovej správy a novelizácie § 120 ods. 2 OZ je teda potrebné koryto a pozemok, na ktorom sa nachádza, vnímať ako samostatné objekty právnych vzťahov s možnosťou samostatného vlastníckeho režimu.

59. Z uvedeného vyplýva možnosť vlastníkov pozemkov pod korytami nových (najmä umelých) vodných tokov, aby boli aktívne legitimovaní v sporoch o vydanie bezdôvodného obohatenia, vzhľadom na to, že súčasná právna úprava vníma koryto (ako súčasť vodného toku) a pozemok, na ktorom sa nachádza, oddelene. Za tohto právneho režimu sú títo vlastníci pozemkov fakticky pozbavení všetkých svojich vlastníckych oprávnení, a k predmetným pozemkom majú už iba holé vlastníctvo.

60. V tu posudzovanej veci z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam, tieto k 1.4.1975 neboli zavodené, t.j. na predmetných pozemkoch k uvedenému dátumu sa nenachádzal vodný tok, či už v prirodzenom alebo umelom koryte. K ich zavodeniu - preloženiu koryta vodného toku Delňa - došlo až neskôr a to začiatkom 80-tych rokov, ktorá skutočnosť vyplýva z rozhodnutia Obvodného úradu životného prostredia v Prešove zo dňa 19.10.2011 č.j. 1/2011/01250-007/VK, v spojení s rozhodnutiami Okresného úradu Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia zo dňa 23.4.2019 č.j. OU-PO-OSZP3- 2019/013463- 04/PG, a zo dňa zo dňa 16.1.2019 č.j. OU-PO-OSZP3-2019/003729-04PG, z ktorých vyplýva, že sporné pozemky sú pozemkami, po ktorých preteká vodný tok Delňa, ktorý je umelým vodným tokom.

61. Vyššie uvedenému zodpovedá aj skutočnosť, že vo vzťahu k pozemku C KN č. 3302/72, ktorý bol vytvorený z pozemku s parcelným číslom KN E č. 441/102, druh pozemku orná pôda, je na LV č. XXXX pri údají o druhu pozemku už uvedené „vodná plocha“. (Len pre úplnosť súd uvádza, že vo vzťahu k spornej parcele KN-E č. 453/3 je na LV č. XXXX naďalej vedený údaj o druhu pozemku orná pôda, avšak táto parcela je evidovaná len na mape určeného operátu, a teda druh pozemku uvedený na LV nie je záväzný).

62. V reláciách súdnej veci, keďže žalobkyňa je aktuálne vedená ako vlastníčka resp. spoluvlastníčka predmetných nehnuteľností, a v konaní nebolo preukázané, že žalobkyni vlastníctvo k nim nesvedčí prípadne, že žalobkyni alebo jej právnym predchodcom bolo vlastníctvo k nim odňaté, súd dospel k záveru, že žalobkyňa je v spore aktívne vecne legitimovaná.

63. Súd sa ďalej zaoberal žalovaným uplatnenou námietkou nedostatku jeho pasívnej legitimácie v predmetnom spore, pričom aj túto súd vyhodnotil ako nedôvodnú.

64. Súd predovšetkým poukazuje na ustanovenia § 2, § 5 a § 6 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku, podľa ktorých je žalovaný subjektom, ktorý hospodári s majetkom štátu a je priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu. Jednou z jeho kompetencií je i oprávnenie konať v mene štátu v súdnych konaniach prejednávajúcich spory majúce pôvod v majetku štátu. Žalovaný má zákonné oprávnenie konať v mene štátu, tiež oprávnenie konať v mene štátu pred súdmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje.

65. V tej súvislosti súd poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 9Cdo/30/2023 zo dňa 29. júla 2024 a sp.zn. 8Cdo/39/2023 zo dňa 30.10.2024, v ktorých bola v skutkovo a právne obdobných

veciach vyriešená otázka pasívnej legitímácie štátneho podniku (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.) ako správcu vodného toku vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie pozemkov tvoriacich koryto vodného toku.

66. V rozhodnutí sp.zn. 8Cdo/39/2023 najvyšší súd s poukazom na ust. § 5 ods. 1, 2 zák. č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku, § 48 ods. 1, 2 zák. č. 364/2004 Z.z. o vodách a s poukazom na § 2 ods. 1, 2 zák. č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu uviedol, že Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. ako samostatná právnická osoba, ktorej bolo osobitným zákonom, t.j. zák. č. 111/1990 Zb. dané oprávnenie vystupovať v právnych vzťahoch samostatne vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť, je tým zodpovednostným subjektom, ktorý je povinný vydať bezdôvodné obohatenie (vo veci prejednáwanej najvyšším súdom išlo o bezdôvodné obohatenie za užívanie pozemkov tvoriacich koryto vodného toku Delňa). Štátny podnik má zákonné oprávnenie konať namiesto štátu vo vzťahu k majetku štátu, keďže správca vodného toku (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. – pozn.) je aj správcom pozemkov koryt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky (§ 48 ods. 1 zák. č. 364/2004 Z.z. o vodách v spojení s ust. § 6 ods. 2 zák. č. 111/1990 Zb.). Inak povedané, pokiaľ správou vodných tokov na základe zákonného zmocnenia štát poveril štátny podnik, tento má zákonné oprávnenie konať namiesto štátu vo vzťahu k majetku štátu. Bez povšimnutia nemožno nechať aj fakt, že štátny podnik sa cítil v rámci správy štátneho podniku byť účastníkom hmotnoprávných vzťahov, keď vo svojom mene uzatváral nájomné a kúpne zmluvy s vlastníkmi okolitých pozemkov. Najvyšší súd pritom odkázal na rozhodnutie obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. apríla 2021 sp.zn. 4Obdo/42/2020, z ktorého argumentácia je použiteľná aj v tam prejednáwanej veci.

67. Keďže v konaní bolo preukázané, že žalovaný je správcom vodného toku Delňa, v súlade s vyššie uvedeným súd dospel k jednoznačnému záveru, že žalovaný je v spore pasívne vecne legitimovaný.

68. Predmetom tohto sporu bolo vydanie bezdôvodného obohatenia.

69. Závazkový vzťah bezdôvodného obohatenia vznikne, ak sa naplnia všetky zákonom ustanovené predpoklady na jeho vznik („ak sa niekto na úkor iného bezdôvodne obohatí“). Podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, toto obohatenie vydať tomu, na koho úkor bol predmet bezdôvodného obohatenia získaný. Závazkový právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikne za splnenia určitých predpokladov: a) vznik bezdôvodného obohatenia objektívne merateľného v peňažných jednotkách na strane určitej osoby (obohatený), b) k získaniu majetkového prospechu na strane obohateného došlo na základe právnych skutočností, ktoré sú výslovne uvedené v zákone (ust. § 451 ods. 2 a ust. § 454 OZ), c) vznik majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch, ktorá postihuje inú určitú osobu (oprávneného), pričom táto majetková ujma zodpovedá zmienenému bezdôvodnému obohateniu na strane obohateného, d) nejde o prípad, kedy zákon napriek majetkovému prospechu bezdôvodné obohatenie výslovne vylučuje.

70. Pri naplnení uvedených znakov vzniká v rámci záväzkového právneho vzťahu bezdôvodného obohatenia povinnému subjektu (obohatenému) povinnosť vydať to, o čo sa bezdôvodne obohatil, a právo toho, na koho úkor k obohateniu došlo (oprávnenému), požadovať vydanie tohto plnenia podľa ust. § 456 Občianskeho zákonníka. Z citovaného ust. § 454 Občianskeho zákonníka sa bezdôvodne obohatí aj ten, za koho bolo plnené, čo podľa práva mal plniť sám. Ide o prípady, pri ktorých existuje právna povinnosť ku konkrétnemu plneniu u toho, za koho bolo plnené a naopak, neexistuje takáto právna povinnosť na strane toho, kto plnil. Právna povinnosť na plnenie môže vyplývať zo zákona alebo zo zmluvného záväzku, pričom ten kto plnil za iného, má právo požadovať vydanie predmetu bezdôvodného obohatenia od toho za koho plnil, a nie od toho, komu plnil. Bezdôvodné obohatenie sa musí vydať tomu, v neprospech koho bolo získané.

71. V prejednávanom spore ide o prípad plnenia bez právneho dôvodu, ktoré je jednou zo skutkových podstát bezdôvodného obohatenia založenou na tom, že medzi zúčastnenými osobami od počiatku chýba právny vzťah zakladajúci nárok na plnenie. Dôsledkom takéhoto plnenia je obohatenie, obsahom ktorého je získanie určitej majetkovej hodnoty subjektom, ktorému bolo plnené. Majetkovú hodnotu v uvedenom zmysle získa (obohatí sa) nielen ten, komu sa zvýšili aktíva alebo znížili pasíva, ale aj ten, komu sa neznižili aktíva, hoci by sa inak - pokiaľ by existoval právny dôvod plnenia - jeho majetkový stav zmenšil, pretože za prijímané plnenie by musel poskytovať náhradu.

72. O plnenie bez právneho dôvodu ide tiež v prípade užívania bez nájomnej zmluvy. Žalovaný sa ako správca umelého koryta vodného toku Delňa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatil, keďže užíval predmetné nehnuteľnosti v spornom období bez právneho dôvodu, teda bez riadne uzavretej nájomnej zmluvy.

73. Ani prípadný verejnoprospešný účel využívania pozemku nemôže vlastníka ukrátiť (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/52/2009, nález Ústavného súdu SR sp.zn. III.ÚS 237/09).

74. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia súd vychádzal zo záverov znaleckého posudku č. 11/2023 znalca Ing. Mikuláša Ilkoviča zo dňa 14.11.2023. Žalovaný síce pôvodne rozporoval ním určenú všeobecnú hodnotu nájmu pozemku, keď v tej súvislosti navrhol doplnenie znaleckého dokazovania, od ktorého návrhu však na pojednávaní dňa 27.6.2025 upustil a na dokazovanie ohľadne výšky uplatneného nároku z bezdôvodného obohatenia rezignoval.

75. Predmetným znaleckým posudkom bola určená všeobecná hodnota nájmu iba vo vzťahu k pozemku parcela KN C č. 3302/72 a to vo výške 6,48 €/m²/rok. Znalecký posudok, ktorým by bola určená všeobecná hodnota nájmu pozemku KN E č. 453/3, v konaní predložený nebol. Vzhľadom však na nespornú skutočnosť, že obidva pozemky, vo vzťahu ku ktorým si žalobkyňa uplatnila žalobný nárok, majú rovnaký charakter a nachádzajú sa v rovnakom k.z., súd sa stotožnil s vyjadrením žalobkyne, že všeobecnú hodnotu nájmu určenú znaleckým posudkom č. 11/2023 možno aplikovať pri určení výšky bezdôvodného obohatenia aj vo vzťahu k parcele KN E č. 453/3.

76. Žalobkyňa si nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie jej nehnuteľností uplatnila za 2 roky späť, t.j. od 28.3.2022 do 28.3.2024. Za užívanie parcely KN E č. 453/3 o výmere 220 m², pri spoluvlastníckom podiele žalobkyne vo výške 1/2 a všeobecnej hodnote nájmu vo výške 6,48 €/m²/rok, predstavuje bezdôvodné obohatenie sumu 1.425,60 eur (t.j. 110 m² x 6,48 eur x 2 roky) a za užívanie parcely KN C č. 3302/72 o výmere 106 m² (s podielom žalobkyne 1/1), predstavuje sumu 1.373,76 eur (t.j. 106 m² x 6,48 eur x 2 roky). Žalobkyňou žiadanú sumu bezdôvodného obohatenia považoval súd za primeranú, preto jej ju priznal v uplatnenej výške 2.799,36 eur, čím žalobe v celom rozsahu vyhovel.

77. Popri istine si žalobkyňa uplatnila aj príslušenstvo v podobe úrokov z omeškania.

78. Podľa ust. § 121 ods. 3 OZ príslušenstvom pohľadávky sú aj úroky z omeškania.

79. Podľa ust. § 517 ods.1 veta prvá, odsek 2 OZ dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

80. Podľa ust. § 563 OZ ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

81. Podľa ust. § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1.2.2013, výška úrokov z omeškania je o 5 percentuálnych bodov vyššia ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky, platná k prvému dňu omeškania s plnením peňažného dlhu, ktorá predstavuje 0,00%.

82. Pretože žalovaný ako dlžník svoj dlh nesplnil riadne a včas, žalobkyňa ako veriteľovi v zmysle cit. ust. § 517 OZ vznikol nárok aj na úroky z omeškania. Omeškanie s plnením dlhu sa odvíja od splatnosti dlhu. V posudzovanom prípade žalovaný nebol osobitnou výzvou vyzvaný na plnenie, preto za kvalifikovanú výzvu k plneniu možno považovať až žalobu. Táto bola žalovanému doručená dňa 16.4.2024, omeškanie s plnením potom začína prvým dňom nasledujúcim po tomto dni, t.j. od 17.4.2024.

83. Výšku úrokov z omeškania súd určil v súlade s ust. § 3 Nariadenia vlády SR č.87/1995 Z.z. Základná úroková sadzba ECB platná k prvému dňu omeškania so splnením dlhu bola vo výške 4,5 % ročne; po zvýšení o päť percentuálnych bodov jej výška teda predstavuje 9,5 % ročne.

84. Podľa ust. § 262 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

85. Podľa ust. § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

86. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP na základe zásady úspechu. Keďže súd žalobe v celom rozsahu vyhovel, výsledok sporu zakladá žalobkyni nárok na plnú náhradu trov konania voči žalovanému. V predmetnom spore neboli tvrdené a súd ani sám nezistil skutočnosti odôvodňujúce aplikáciu výnimočného ust. § 257 CSP pre nepriznanie alebo iba čiastočné priznanie náhrady trov konania žalobkyni a preto súd žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd v lehote 60 dní po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods.2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Mestský súd Košice (§ 362 ods. 1 CSP).

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach podania (§ 127 ods. 1 CSP) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne a čoho sa odvolateľ domáha (§ 363 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 364 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že:

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu (t.j. zákon č. 233/1995 Z.z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti).